

Posudek oponenta diplomové práce

Téma: Dědické tituly

Autorka: Sabina Pěkná

Oponent diplomové práce: doc. JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Diplomová práce Sabiny Pěkné je zaměřena na problematiku dědických titulů. Autorka si tak zvolila k bližšímu rozboru téma jednak velmi tradiční a současně pak značně rozsáhlé. Vymezení dědických titulů představuje samotné jádro dědického práva, čemuž odpovídá i obšírná pozornost právní nauky, která je dané materii věnována. Volba tématu takového zaměření a charakteristik přináší pro diplomanta řadu pozitiv, má však i své stinné stránky. Ke kladům nepochybně patří hojnost zdrojů, o které je možné výklad co do jeho obsahu i struktury opřít. K negativům je naopak třeba řadit především rozsah celé problematiky. Výklad zaměřený na více než sto paragrafových ustanovení občanského zákoníku musí diplomant vtělit do omezeného rozsahu několika desítek stran diplomové práce. Jeho pojednání má být přitom pokud možno hluboké a podnětné, doplněné tam, kde je to vhodné, vlastními postřehy a myšlenkami. V daném směru může být jako dílčí negativum vnímán i naznačený rozsah aktuálních literárních zdrojů, který dosti zužuje prostor pro vlastní invenci a kreativitu. Autorce se daří s danými východisky vypořádat povětšinou zdařile.

Práce je rozčleněna do tří samostatných částí, pomineme-li *Úvod* a *Závěr*. První, čítající pět stran, je věnována *dějinnému* vývoji dědického práva. Druhá je zaměřena na dědické tituly dle úpravy občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. Tato část čítá padesát stran textu a tvoří tak samotné jádro výkladu. Po stručných subkapitolách zaměřených na pojem dědického práva, obecné vymezení dědických titulů a základních zásad dědického práva se již dle očekávání v samostatných partiích zaměřuje na dědickou smlouvu, závěť a zákonnou dědickou posloupnost. Poslední část v rozsahu tří stran je věnována porovnání jednotlivých dědických titulů, porovnání nedostatků právní úpravy a její využitelnosti. Uvedené rozvržení představuje nepochybně jeden z možných způsobů, jak se s výkladem zvoleného tématu vypořádat. Bylo by však nicméně patrně vhodnější, pokud by autorka svůj výklad v základní struktuře více členila. Rozsah části druhé je v poměru k části první a třetí, které dohromady zahrnují toliko osm stran textu, neúměrný a pro čtenáře je systematika práce poněkud nepřehledná.

Obsahová úroveň zpracování reflektuje východiska naznačená v úvodu tohoto posouzení. Diplomantka vedena osvědčenými zdroji dopouští minima věcných pochybení. Rozsah tématu ji však občas přivádí k dílčím zjednodušením. Příkladem může být kupř. tvrzení na s. 16, kde autorka uvádí, že: „*S dědickými tituly souvisí také dědická posloupnost. Dědická posloupnost může být zákonná (intestátní) a testamentární.*“ Dané tvrzení koliduje jak se zákonným textem, tak i s předchozím (a ostatně i následným) výkladem autorky, v němž dostatečně reflektuje existenci dědické smlouvy coby dědického titulu. Je tedy poněkud zarážející, že dle ní tento dědický titul k dědické posloupnosti nevede. Za minimálně unáhlené lze označit kupř. též tvrzení, že: „*Co se týče stran dědické smlouvy, jsou jimi zůstavitel a (smluvní) dědic nebo (smluvní) odkazovník.*“, jakož i navazující tvrzení, že: „*Strany*

dědické smlouvy musejí být, jak vyplývá ze zákona, plně svéprávné.“ V § 1582 odst. 1 OZ se přitom jasně podává, že dědickou smlouvou povolává zůstavitel za dědice (nebo odkazovníka) druhou smluvní stranu nebo třetí osobu a druhá strana to přijímá. Stranou dědické smlouvy tak nemusí být nutně smluvní dědic (ani odkazovník). Obdobně lze nahlížet i na traktovaný požadavek plné svéprávnosti druhé smluvní strany. Některá tvrzení autorky by zase zasloužila rozvedení, resp. dovysvětlení. Čtenář by jistě ocenil kupř. ozřejmění myšlenky, že: *„Požadavek na formu notářského zápisu vyplývá též z předpokladu, že notář při sepisování dědické smlouvy ověří, zda je zůstavitel způsobilý takovou smlouvu uzavřít.“* (s. 20) či zásada písemné formy závěti (s. 32) – jakkoliv zákoník počítá i s formou ústní. Značný rozsah zvoleného tématu se pak projevuje i v tom, že jsou ve výkladu víceméně vynechány některé podstatné atributy rozebíraných institutů. Vidět je to zejména v kapitole 2.5. zacílené na závěť. Informace zde uváděné se zaměřují víceméně toliko na formální náležitosti závěti a na její zrušení. Obsahové náležitosti jsou ve výkladu de facto opomenuty. Autorka si tím sice uvolňuje prostor pro o něco hlubší výklad otázek zvolených jí k bližšímu rozboru, z pohledu čtenáře je však takové její počínání poněkud nepřehledné a nepředvídatelné. Vzbuzuje tak například otázkou, proč svou pozornost věnuje právě formě závěti a nikoliv třeba právě jejímu obsahu. I přes zúžení výkladu pak mají mnohé pasáže výkladu dosti ploché a popisný charakter, byť jinak je autorku třeba pochválit za to, že se nebojí na řadě míst vyjádřit vlastní názor a podložit jej relevantními argumenty.

Po formální stránce je práce na odpovídající úrovni. V textu je možné nalézt jen omezené množství prohrěšků proti pravidlům interpunkce. Snad jen místy by mohla autorka více ladit svojí stylistiku. Dílčí výhrady je pak možné mít k podobě poznámkového aparátu, který není na několika místech zarovnan do bloku, jednotlivé poznámky pod čarou nejsou zakončeny tečkou (ač jde o samostatné věty) a jejich text není sjednocen ani barevně.

S ohledem na vše výše uvedené je možné konstatovat, že předložená diplomová práce splňuje základní kritéria kladená na závěrečnou práci v magisterském studijním programu. Výše učiněné výhrady, z nichž patrně nejvýraznější směřuje k nevyčerpání zvoleného tématu, jsou jinak víceméně dílčího rázu a daný resultát neovlivňují. Autorku je naopak třeba pochválit za schopnost podat dané téma čtenářsky přístupným způsobem, v němž se jasně odráží jak její zjevný zájem o zvolenou problematiku, tak i hluboký průnik do ní. Diplomovou práci proto k obhajobě doporučuji a v případě úspěšné obhajoby ji navrhuji hodnotit jako velmi dobrou s možným zlepšením v případě úspěšné obhajoby.

Otázky k obhajobě:

Lze dědit dle ústní závěti i v případě, kdy někteří svědci ústní závěti zemrou ještě před započítím řízení o pozůstalosti a o ústní závěti nestihli provést písemný záznam?

V Plzni dne 10. května 2023

doc. JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.